

Slovenski Tednik.

Politični in gospodarski list za kmetско ljudstvo.

Izhaja vsak petek.

List velja za celo leto 2 gld. 40 kr., za pol leta
1 gld. 20 kr. — Posamezni list velja 5 soldov.

Uredništvo in opravištvo lista je v „Národní tis-
karni“ v Tavčér-jevi hiši „Hotel Europa.“

Domače stvari.

— (Deželni zbori) so se začeli v sredo 26. nov. Kranjski deželni zbor bo sklepal o novi postavi za popravo gruntnih bukev. Štajarski deželni zbor bode pa imel posvetovanje, kako naj bi se občine in županije drugače uravnale, nego so zdaj. Ob svojem času bomo že povedali, kaj bodo poslanci sklenili. Želimo le, da bi vse tako bilo, kakor je kmetom le na bolje.

— (Volitev v kočevskem mestu) se je 22. novembra izvršila. Voljen je nemški Kočevar Braune s 45 glasovi; ker Ribničanje niso prišli volit, voljen je Braune enoglasno.

— (Iz Novega mesta) se nam piše: V Novem mestu je, kakor znano, podružnica kmetijske družbe. No, ta družba pa je do najnovejšega časa mirno spala. Prva skrb novega odbora je bila torej, obdržati stare ude, ter privabiti one nazaj, ki so bili uže izstopili, zraven pa so tudi še nabirali po mogočnosti novih udov. Potem se je nakupilo iz denarja, ki je došel po udih, novih strojev (mašin) in družega kmetijskega orodja, katero so smeli udje brezplačno rabiti. Mej drugim je kupila podružnica lansko leto tudi nov stroj za žito čistiti. — Ker je bilo žito letos splošno silno smetno, čistila je podružnica žito tudi neudom, se ve da, za plačilo, po 10 kr. od mernika. S tem strojem se je zaslužilo v poldrugem mesecu nad 100 gld., kateri se bodo zopet porabili za nakupovanje novega orodja. Čistili so letos večidel kmetje iz okolice svoje žito, kateri se niso mogli dovolj načuditi bistrumnej

iznajdbi. Več kmetiskih srenj je vsled tega sklenilo, da si tudi napravijo v bodoče enake stroje. Po prizadevah podružnice poslala je tudi ljubljanska družba letos dva bika plemenjaka, pa dve telici v Novomestu, da bi se tukaj prodala ta živina, kar se doslej še nikdar nij zgodilo. Ena telica je po potu poginila na pljučnem vnetji; ostalo telico pa oba bika prodala je podružnica po precej visokej ceni, v primeri kakor se sedaj živina prodaja. Tako je podružnica na vse strani mnogo napredovala, ter bo, ako še naprej neutrujeno dela, kakor doslej, storila še mnogo za povzdigo kmetijstva i. dr. na Dolenjskem. Pa kakor nas veseli lep napredek podružničin, baš tako težko pogrešamo še vedno kmetijske in vinorejne šole tu v okolici. Tukajšnje ljudstvo je o enakih rečeh še jako nezavedeno, a uka željno; rado se poprime novih sredstev, zboljšati svoja posestva, ako vidi, da so mu k pridu.

— (Nemala nevarnost) žuga dolenjski Kranjski, posebno metliškem okraju to, da — kakor iz prav zanesljivega vira vemo — c. kr. gosposka premalo pazi na meje in kontrebantarje, kateri na okuženem Hrvatskem kupujejo voli in jih skozi gozde in po stranskih potih priganjajo na Kranjsko, kjer jih na semnjih prodajejo kot domačo živino. Tako se prav lahko živinska kuga zopet zatrosi.

— (Cerkevna tatvina.) Iz Solčave se nam 20. nov. piše: Včeraj zjutraj je bila naša vas cela na nogah. Ko je namreč mežnarjev pomočnik šel 7. uro zvonit, zapazil je, da je nek tat v cerkev zlomil in sicer iz des-

nega okna za velikim oltarjem je iztrgal precej močno železno mrežo, eno šipo strl ter si potem okno popolnem odprl. V cerkvi je zlomil v denarno pušico pred stranskim oltarjem ter pobral iz nje, kolikor je bilo v njej, a menimo da se ravno nij obogatil; če je pa kaj pobrže dobil, krivo je cerkveno predstojništvo, katero bi imelo skrbeti, da bi se denar pogosto iz tacih negotovih shramb pobiral in v varnejše nosil. Pušice pri velikem oltarji nij mogel odpreti, a videlo se je, da je vse svoje moči napenjal. Razen tega je še pobral nekaj prav lepih sveč, katere so po stari slabi navadi v cerkvi visele, kakor da bi čakale licitacije, ali pa prijatelja, kakoršnega so vendar enkrat našle. Vsak, kdor ima le za en „šnof“ pameti, mislil bi pri taki priložnosti, da bi bilo najbolje, če se več mož razpošlje na različne kraje, tatu iskat. A kakor v mnogem drugem je naš kraj tudi v tem oziru s plankami zabit. Na g. fajmoštrovo komando se je več soseskinih mož, pa tudi družega lamotja zbralo in ta čuden komisijon je dirjal po vesi, preiskaval hiše in shrambe veščanov, kakor da bi bili mi tatje, ali da bi bili vsaj tatu skrili — zakaj neki? Morebiti za v gliste! Kot poštene ljudi je nas več prav sram, da smo po svojih lastnih farnih in soseskinih zastopnikih v tako čast prišli, da nas zdaj povsod za šterce imajo; pa kar se je zgodilo, se ne da več popraviti. Le za naprej bi prosili, da bi nam naši skrbni očetje prizanesli, sami sebe pa ne smešili pred pametnimi ljudmi.

— (U l o m.) V nedeljo pred polnočjo so tatovi ulomili v Šrageljnovo posestvo v Solčavi. Neki železniški delavec, ki blizu tam stanuje, je šel ob tisti uri domov; videl je dva človeka iti čez pot proti Šrageljnovi hiši; pokliče tedaj Miterekerjevega gornika in gre za sumljivima možema. A iskala sta ju povsod, samo v hiši ne, kjer sta tata med tem blazin, perila in jedi nakrala in čez hrib zbežala.

— (L o v n a v o l k o v e) je bil zadnji ponedeljek v Ložu. Prišlo je na lov več kot 600 ljudi, lovcov, gonjačev in gledalcev. Videli pa niso ni enega volka.

— (V o l k.) V pijavškem lovu blizu Šmárja pod Ljubljano se klati že kake 14 dni volk, ki je gospodarju v Ščurku pokončal pet ovac in zadušil veliko psov. Posestniki napravijo velik lov in upajo, da ga bodo prej dobili, nego lovci v Ložu.

— (N e s r e č e.) Piše se nam: V Armeškem nad Rajhenburgom so pretečeno soboto našli mrtvega človeka. Spoznali so v njem nekega okolo 60 let starega kmeta od ondot, ki je prej v hosti eno drevo posekoval. Po rani, ki jo ima mrtvec na glavi, sodi preiskovalna komisija, da se starec nij sam, ampak da ga je kdo drugi usmrtil. — One dni je na Rožnem pri Rajhenburgu neki ošabni mož povozil staro ženico, ki je neki skušal hitrost čilih svojih konj.

— (N a p a d.) V ponedeljek 17. t. m. je hotel krojaški mojster Muté iz Ruš pri Mariboru iti z dvema pomagačema v Smolnik. Blizu Lobniškega potoka jih napadejo trije delavci iz steklenarnice in jih z noži bodejo. Mojster je čez nekaj ur umrl, en pomagač pa bo tudi skoraj gotovo. Pravijo, da se je ta zločin iz maščevanja zgodil.

— (U m o r.) 13. nov. je bil vinar Jurij Simonič iz Strmca pri Ptujju umorjen. Neki Bizjak je obdolžen, da ga je ubil in žena ranjcega je — pomagala pri umoru svojega moža. Oba sta ubežala.

— (P o s k u š a j s a m o m o r a.) Nekov ljubljanski Krakovčan P. se je te dni na rotovži, kjer je bil priprt, v napadu duševne blaznosti poskušal usmrtiti se. Obesil se je z ruto na okno. Oteli so ga in poslali v bólnico.

— (P o ž a r.) V Vagendorfu je 19. nov. pogorelo dva in dvajset poslopij z vsem, kar je bilo notri. Škoda znaša 100.000 goldinarjev. Zavarovanih je bilo malo. Govori se, da je nekdo nalašč zažgal.

— (P o ž a r.) V Preserjah blizu Kamnika je bil pri Gregorji Trevcu 30. p. m. ogenj. Škode je 300 gld. Pogorelec je zavarovan. — Isto tako je 12. t. m. pogorel kajžar Janez Vidar v Velesovem. Škode je 1000 gl., (tudi 140 gld. denarja je zgorelo) pogorelec je pa zavarovan le za 400 gld.

(Dalje v prilogi.)

— (Kurji tatovi). V dobro zagrajenem dvorišči Kanovem v Koroškem predmestju v Mariboru se je v petek po noči ukradlo deset kokošij. Po tleh je bilo vse krvavo, za to se misli, da jih je zločinec na mestu poklal.

— (Na Pragerskem) je železnični vlak 17. t. m. povozil dva uprežena konja in voznika, ki je strašno razmesarjen. Sodnijsko preiskavanje se je začelo.

— (Obsojen) je bil v Trstu Jan. Dolenc iz Divače, ker je, igraje se s puško svojo sestro iz nepazljivosti ubil, na en teden ostrega zapora.

— (Ujetnikov) je bilo koncem pretečenega meseca v ječah, ki spadajo pod višjo sodnijo graško, 976.

— (Na južni železnici) bode mešani ali zloženi vlak od 20. t. m. že ob 4. uri in 10 (torej za 25 minut prej nego dozda) iz Gradca odhajal.

— (Živinska kuga) je v kotoru Klanjec ponehala; zavoljo tega štajerska c. kr. namestnija objavlja, da so sosednje slovenske občine Podčetrtek, Sopote, Kozje, Zdole itd., v breškem okraju oprostene zapornih naredeb proti kugi.

Politični razgled.

Notranje dežele. — **Državni zbor** je v ponedeljek zvečer svoje zasedanje končal in se snide po praznikih spet. V zadnji seji je bil finančni predlog posojila 80 milijonov, sprejet. Le v členu 4, (proti kateremu je, kakor se iz spredaj stoječega poročila vidi — tudi slovenski poslanec Pfeifer govoril) je bil zadnji odstavek s 119 proti 116 glasovi zavržen.

Poljaki so pri dopolnilnih volitvah v državni zbor zopet na dveh krajih propali, v enem je voljen Rusin, v drugem jud.

O **Ogerskem** in žalostnem stanju v tej deželi govoreč, piše nemšk list, da so Magjari zato tako hiteli druge narode, ki so pod Štefanovo krono, magjariti, ker čutijo nekako, da se konec njihovega gospodstvu bliža. — Ker Nemci isto tako strastno povsod vse germanizirati želé, kamor dosežejo, — kaj ko bi tudi to izviralo iz instinkta, da so zdaj na tisti višini, na kateri ne morejo dolgo ostati?

Vnanje države. — Na **Francosem** se je tako dolgo motalo in pletlo, da je zopet Mac-Mahon za predsednika republike izvoljen, in sicer na sedem let. Dozdanji ministri bodo odstopili.

Slovenski poslanci na Dunaji.

Izmed poslancev, katere smo Slovenci izbrali, da na Dunaji zagovarjajo naše pravice, sta se oglasila dva pri priliki, ko je državni zbor poslal pismo ali adresu na cesarja, v kateri bi imele biti želje ljudstva povedane, — in sicer slovenski poslanec za štajersko dr. **Vošnjak** in slovenski poslanec za Notranjsko dr. **Razlag**. Besede, katere sta govorila so te-le:

Poslanec **dr. Vošnjak**: „Ker so ravno zdaj trije gospodje predgovorniki (poslanci dr. Foregger, dr. Schaffer in grof Coronini Ur.) izjavili, da morajo kot zastopniki slovenskih volilnih okrajev svoje misli izpovedati, prisiljen sem nekaterim razlaganjem teh gospodov odgovarjati. Veseli me jako, da so razni zastopniki, katere so Slovenci v državni zbor poslali, vsi povedati, da hočejo za interese slovenskega naroda po moči delati. Po tem je pričakovati, da se bode na te interese tudi res oziralo in da bode iz obljub postala resnica. Ali dozdanje postopanje, kakoršnega držati se proti Slovincem se zdanjemu vladnemu sistemu poljubi, vzbuja v nas dvom, da-li bode prihodnjost za nas Slovence lepša, nego je bila preteklost. Namere in dejanja sedanje vlade, katerih vspeh je baš prvi direktno voljeni državni zbor, niso take, da bi nas mogle napolnjevati z velikimi upanji, da se želje našega naroda izpolnijo.“

„Namere tega vladnega sistema so obrnene na strogo centralizacijo in ponemčenje nenemških narodov. Mi Slovenci pak si svoje narodnosti ne damo vzeti, mi hočemo Slovenci ostati. Mi od blagoslovov ustave nijsmo dozda dosti več pridobili, nego večji davke in večja bremena za vojsko. Drugih ustavnih pravic Slovenci nijsmo dobili, ravno tako malo, kakor Poljaki v Šleziji in nekatere druge nemške narodnosti.“

„Rad priznavam, da so se v zadnjih letih nekatere svobodomiselnostne postave in naprave ustanovile, da si je pokojni državni zbor dostikrat imel slabostne ure in je kakor bi mignil zopet vzela, kar je baš prej kot liberalno pridobitev proglašal. — Opominjam samo na delegiranje porotnih sodnišča in upeljavanje objektivnega kazenskega postopanja v tiskovnih rečeh. — Mi imamo sicer pravico snovati društva in zbirati se. Ali če mi Slovenci društva ustanavljamo, ali ljudske shode sklicevati hočemo, gotovo smo tako srečni, da nam policija to zabrani. Vsaj moram zagotoviti, da v Ljubljani že več let nij bil noben ljudski shod dovoljen, da si so početniki prevzemali odgovornost za vse, kar bi se moglo pripetiti, in sploh vse postavne potrebnosti izpolnili.

„Tiskovna postava, katero je naredil ta vladni zistem, svojim objektivnim in subjektivnim postopanjem, zadeva opozicijsko novinarstvo jako ostro. Pri nas se o tiskovni svobodi prav za prav govoriti ne sme. (Klici: oho!) Kar se tiče upotrebljevanja tiskovne postave od strani političnih in sodnijskih oblastnih, je ono čista ironija vsega, kar se imenuje tiskovna svoboda. Naši opozicijski časopisi se, odkar je objektivno postopanje uvedeno, za vrstjo konfiskujejo; isto se godi na Češkem. In državni pravdnik, kakor tudi policija, ne smatrajo za vredno, pred porotnike stopiti in uzroke konfiskacije naznaniti. Objektivno postopanje jim je duri in vrata odprlo za vsako nasilje proti opozicijskemu časnikarstvu. — Vladno novinarstvo, to se ve da, oficijelni in poloficijelni ter oficijozni listi, ne trpe s tem, le naše opozicijsko novinarstvo ve o tacih konfiskacijah pripovedati.

Pač smo zdaj dobili direktno voljeno poslansko zbornico, ali ona predstavlja čudno zmes stanovskih in ljudskih zastopnikov. Kako bi sicer do tega prišlo, da ima 85 zastopnikov plemenitaškega in neplemenitaškega velicega posestva svoj sedež v tej zbornici, ki izhaja iz ljudstva.

Kakšen pomen ima v tej visoki zbornici zastop trgovinskih zbornic, ko vendar mesta

in trgi, ki se s trgovino in obrtnijo pečajo, volijo 116 poslancev v to zbornico?

Po kakih načelih se je pri izdaji postave delalo, ko nij bil niti ozir na davkovsko svoto niti ozir na število prebivalstva za vodilo?

Opozorujem na kronovino Kranjsko, v kateri je eden gospodov predgovornikov (Schaffer Ur.) trdil, da večina prebivalstva po svojih šestih zastopnikih za adresu glasuje. Kronovina Kranjska voli 10 poslancev, 5 iz kmetskih občin, tri iz mest in dva iz velikega posestva. Kmetske občine plačujejo letnega davka 1,150.000 gl., in štejejo 400.000 duš; mesta plačujejo 400.000 davka, in štejejo 40.000 duš; veliko posestvo ima le 116 volilcev in plača davka vsega skup 50.000 gl.; tedaj pride v kmetskih občinah eden poslanec na 80.000 prebivalcev in plača 230.000 gold., v mestih eden poslanec na 15.000 prebivalcev in plača 130.000 gl., veliko posestvo pa ima samo 58 volilcev, ki plačajo komaj 25.000 gl., pa imajo svojega poslanca v državnem zboru. Enake, če ne še večje nepristojnosti se nahajajo v družih deželah. Zato je tudi nezaupanje ljudstva proti centralističnemu sistemu vedno večje, in tembolj raste, ker se narodna enakopravnost prav nikjer ne izvršuje, in ker §. 19, kakor je že g. predgovornik rekel, le na papirji stoji. Posebno se moram v tej zadevi na gospoda naučnega ministra obrniti. On bi moral po §. 19 državnih temeljnih postav na to delovati, da bi se javna učilišča tako uravnala, da bi vsak narod potrebna sredstva za olikanje svojega jezika dobil. To postavo pa vendar gospod naučni minister nam Slovencem nasproti popolno ignorira. Interpelacije, ki se tega tičejo, so se delale na slavno vladno vsako leto v različnih deželnih zborih, v Gradci, v Ljubljani, v Gorici, v Trstu. A odpahovali so nas vedno s praznimi izgovori, in minister je, namestu da bi nam dal srednje šole na slovenske podlagi, se slovenskim učnim jezikom, odpravil zadnji čas celo slovenske paralelke na ljubljanski realci. On sploh v vsem svojem počenjanji kaže — omenjam

le preganjanje dveh mariborskih profesorjev, ki se je preteklo leto godilo — da mu nij za izpeljavo enakopravnosti, nego za germaniziranje slovenske mladine. Tako čutimo mi Slovenci povsod pritiskanje centralizacije, ki iz Dunaja prihaja, in žali nas tem bolj, da se na naše narodne pravice ne jemlje ozir, ker smo vedno odlično zvesti bili Avstriji in domačej dinastiji, in celo naše zahtevanje, naj se vsi Slovenci združijo v eno administrativno skupino, involvira le okrepčanje skupne domovine Avstrije, kajti na ta način bi bila administracija lažja, in podalo bi se nam sredstvo, da bi se naš narod ugodno razvil. Zaradi tega ne morem za adresu glasovati.

Poslanec dr. *Razlag* je govoril:

„Slavni zbor! Bodi mi dovoljeno, da osvetim stališče Slovencev, kateremu po rojstvu pripadamo, in za katero več desetletij duševno in telesno delamo, da bi jih počasi uvedli v vrsto kulturnih narodov, ker bi se že n. pr. ne mogel sporazumljati z načeli Njih ekscelence gospoda grofa Hohentwarta, ker tudi mi stojimo na stališči zakona in ker bomo pravo in svobodo vedno branili. (Dobro). Naj mi bo tukaj dovoljeno, da navedem one uzroke, zaradi katerih nam nij moč, za ta adresin načrt glasovati, premda obsega veliko stavkov, ki se popolno strinjajo z našimi nazori. Ta načrt je preveč centralistično nadahnen, in jaz konstatiram, da v naših deželah ljudstvo nema nazora za tako centralizacijo, po kateri bi se morali deli enako atomom v celoto združiti. Mi smo tudi za to, da je cesarstvo močno na znotraj in na zunaj. Mi smo tedaj za močen centralni parlament, za vse skupne zadeve, a sicer smo za pošteno razširjeno deželno avtonomijo, in to je uzrok, da za to adresu ne glasujemo, ker se nam zdi hipercentralistično nadahnela, kar našemu narodu nij po godu.

„V tem adresnem načrtu se tudi ne izraža dovolj enakopravnost narodnosti, ki je vendar temeljna pogoja zedinjenja, zadovoljnosti avstrijskih narodov; kajti

mi terjamo popolno racijonelno enakopravnost narodov, posebno v šoli in v uradu in v vseh razmerah človeškega življenja.“

„Daljni pomišljaj mi je to, da se preveč državno nadvladanje nasproti razmeri med državo in cerkvijo naprej riva. Tudi jaz spadam k onim, kateri se bodo živahno za to potezali, da se vendar že enkrat red naredi med državo in cerkvijo. Jaz bi ne mogel priznavati državnega nadvladanja, predno se država ne potruži, harmonično sporazumeti se s cerkvijo, ki je tako važen faktor za veliko število prebivalcev našega cesarstva. Jaz bi bil tedaj tega mnenja, da bi adresni načrt to moral nekako zaznamovati, da bi oni, ki cerkveno mislijo, ne bili zaradi tega v skrbeh, da bo hipercentralistična država cerkev in religijozne nazore velike večine državljanov mojstrovala. Jaz bi mislil, da bi bilo tukaj na svojem mestu, ko bi se naznanilo, kako se prav za prav o uvednji razmer med državo in cerkvijo misli, in bilo bi na pravem mestu, ko bi se povedalo avstrijskemu episkopatu, naj se snide v metropolitanske in diecezanske sinode, in naj državi objavi, kar cerkev od nje terja: potem naj bi država odgovorila, in ko bi ta ogovor ne dosegel harmoničnega sporazumljenja, potem naj bi država mislila, kako si sama pomaga. V načrtu tudi nij noben pot zaznamovan, na kak način bi se željeno zedinjenje avstrijskih narodov doseglo. Naj se mi dovoli, da prav kratko ta pot zaznamujem. Na Ogerskem je bila zelo važna terjatev, katero je pred vsem Deakova stranka naglašala, kontinualnost prava njene ustave.

„Pri nas bi se bila taka pravna kontinualnost lahko našla, ako bi se bila ustava razvila na podlogi ali vsaj oziraje se na prejšnje ustave posameznih dežel: ravnanje bi se bilo morda moglo v duhu oktoberskega diploma, in bi se bila s tem kontinualnost prava v ustavi občevala. Dovoljujem si tukaj omeniti, da, ako bi povedal napovedno besedo, katera bi se bila po moji misli mogla tukej omeniti, in katera bi se bila prav dobro v alineo 4 pred zaključujoči stavek dala

postaviti z dotičnim amendentom, da, ko bi bil slavni državni zbor Čehom roko ponudil, bi oni bili morebiti prišli sodelovati za prerojenje domovine. Čehi so inteligenten narod, kateri ima veliko breme davkov in ki ima vse lastnosti, izdatno sodelovati pri prerojenji domovine, in jaz mislim, da bi bilo prav dobro ko bi jim bila večina slavne hiše prijazno roko podala. To bi se bilo v adresinem načrtu lahko zaznamovalo s tem, da bi bil odbor rekel: Pot za zedinjenje avstrijskih narodov bi se nastopil, ko bi se na dnevni red postavila revizija državne in deželne postave.

„Ker pa nij bilo v odboru nikomur mogoče, z desne strani slavne hiše izreči misel, ki bi po naši misli vzmožila uredenje razmer sploh, bila bi moja nemerodajna misel ta, naj bi se izdelani načrt adrese odboru nazaj izročil, in naj bi se predelal, od odbora, ki bi se pomnožil. Jaz v tem slučaju ne stavim nobenega predloga, ker nemam nadeje, da bi obveljal.

Tretji slovenski poslanec g. Vil. Pfeifer, voljen v krškem, novomeškem, metliškem in črnomljskem okraji, se je oglasil, ko so v državnem zboru nemški poslanci sklepali o tem, da bi država vzela spet 80 milijonov na pösodbo, da pomaga trgovcem in obrtnikom in bankam. On je bil proti temu, kazaje na to, da bi ta denar iz davkov šel, kmetu ne koristil in še morda ne na pravo mesto dejan bil. Njegov govor je ta-le:

„Gospoda! Gotovo se mora priznati, da se mora pomagati onim delavnim krogom, ki niso sami krivi, da so v nesrečo prišli. Ali če se že pomagati mora, potreba je, da se kolikor mogoče natanko more pregledati krog onih, ki so pomoči potrebni, da se tako more mera pomoči določiti. Ali niti vlada nam nij dala statističnega materijala, niti ne najdemo v poročilu odborovem dokazil po številkah. Mi smo torej v težavnem položji, da bi imeli tako veliko posojilo dovoliti, po katerem bi se davek zopet povišal, pa še ne vemo, ali smo res izdatno in trajno pomoč podelili.

„Pred vsem se je bati, da se bo pomoč dajala samo nekaterim posameznim; tisti, ki so res pomoči potrebni, bi pa večji del nič ne dobili. To dokazuje ta okolnost, da se nam niti statističnih številk nij dalo, niti ne povedalo, s kakimi pogoji se bode državna pomoč delila.

„Poleg mnogih formalitet, imajo le-te založnice celo tudi politično stran, ki je prav pomisleka vredna. Pri dovoljevanji posojil ima dobra ali slaba volja založnice in njej pridejanega vsegamogočnega vladnega komisarja tako obširno oblast in moč, da jim po čl. 4. niti nij treba povedati, zakaj se temu ali onemu podpora ne dá.

„Nij torej težko uganiti, kakó bodo okrajna glavarstva, ki so v svoji denašnji napravi le nepotrebna policajsko stražišča za politično mišljenje, — skrbela za kredita potrebne le iz črnih, navadno pač problematičnih zapisnikov tega, kakšne politične misli je kdo.

„V členu 3. te predloge se ozir jemlje s hipotekarnim kreditom samo za trgovino in obrtnijo. Na kmetijstvo se pa nič ne ozira, dasiravno so tako slabe letine.“

„Kar se tiče posojil na pupilarične vrednostne papirje, pač posestniku tacihi papirjev državne pomoči nij treba, ker v najhujšem slučaju dobi on denarna posojila pri nacionalni banki in drugih denarskih zavodih.

Ako se pa posojuje na druge papirje, potem je pa borsno sleparstvo zopet v novi izdaji na belem dnevu. Gotovo je strašno krivično, da bi različni železnični kralji in denarni baroni spreminjali svoje od početka skoro nič vredne papirje v prave in realne vrednosti, in sicer s pomočjo krvavo in žuljevo pridobljenega davka. Pustite borsnemu sleparstvu njegovo naravno življenje, on naj svoje papirje „zakrahuje“, na teh razvalinah se bodo zdrave vrednosti rodile.

„Kar se tiče zidanja železnic, smo tudi zato, da se zidanje pospešuje. Samo da mora večji del nameravanega posojila za to namenjen biti, da se železnice zidajo razdeljeno po posameznih deželah, po pravici.

Jaz tukaj spominjam na **dolenjsko železnico**, na tako važno železniško zvezo Ljubljane in Karlovca, kakor na železnico Loka-Trst.

„To se ve, da mora dozdanja draga sistema „koncesij“ nehati in se mora denarja varovati, kar je le mogoče.

„To so moji pomišljaji, zavoljo katerih bom proti finančni predlogi glasoval.

Gospodarske stvari.

Staro in posušeno seme.

Marsikatero rastline so lepše, ako zrastejo iz posušenega ali starega semena. Poskušalo se je to z lanom, s krompirjem in z več drugimi semeni, ki so se sušila v hiši.

Vsak vrtnar vé, da more hijacinte ali tulpe, kadar jih iz zemlje vzame, na suh kraj dejati, ne zato, da bi ne gnjile, ampak zato, da ne rasto, ob času, ko ne smejo. — Kmetje sploh vedó, da ruski ali rigajski lan pri nas še enkrat tako velik zraste, kakor domač, če ravno se na ravno tisto njivo vseje. Če se pa domači lan v kaki posodi dve ali tri leta hrani, in potlej vseje, zraste ravno tolikošen. Še več: ako se frišno laneno seme na peči, ki nij preveč vroča, posuši, zraste že prvo leto tako visoko, kakor ruski. Prednost rigajskega lanenega semena je ta, da bržkone nekaj let leži, predno se proda, ali pa ga znabiti ondotni kmetje v sušivnicah posuše, preden ga na čelne znesejo, da jim ne splesnuje. Zato naj bi gospodarji tudi sè svojim semenom tako ravnali, in našeli bi več zrnja, kakor slame, in tudi snetivo bi ne bilo vse.

Kumara je bolj rodovitna,

če jo spraviš od tal. V ta namen podloži pod to rastlino, kadar je že precej velika, palice ali vejice, po katerih se bo mogla oprijemati.

Razne stvari.

* (O usmrtenji na Japanskem) piše angleškemu listu „Times“ nekdo iz Japana: „Šel sem iz gole zvedavosti na morišče. Obsojencev je bilo osem, med njimi tudi ena žena. Vsi so ostali hladnokrvni in čakali smrti, in nikomur se nij vidilo, da bi se kaj bal, tudi ženi ne. Prostor, kjer so stali, je

bil ograjen. Po tleh je bila pognena plahta, na katero je vsak obsojenec pokleknil moral. Zraven sta sedela dva uradnika, da bi se mir ne kalil. Jaz sem stal komaj šest čevljev proč. Zločincem je glavosek zavezal oči s papirjem, katerega tukaj za vse rabijo. Čemur sem se najbolj čudil, je bila strašna hladnokrvnost glavosekova, ki je bil komaj 18 let star mladenič. Pristopil je k vsakemu nesrečnežu posebej, ter mu zapovedal pokleknil na plahto. Potem ga je potolklal po ramenih, mu nagnil glavo z besedo: „tako le“, zavihtil meč, in glava je bila na tleh. Potem jo je pobral, oplaknil v skledi vode, ter jo smijaje se dal uradnikoma, katera sta mu pokimala in pokazala na naslednjega nesrečneža. Glavosek je truplo potem proti zemlji držal, da je iztekla kri, in ga potem kakor snop na stran vrgel. Nikdo bi ne mislil, da se človeška glava tako slabo drži, padale so tako, kakor bi zelate glave sekal. Bilo je zraven mnogo Japancev, med njimi dosti žensk in otrok. Ti ljudje so cel čas jedli, kadili, se razgovarjali in smijali kakor bi bili v kakem gledišči. Glavosek je vselej meč z vodo umil kadar je glavo odsekal.

* (Nesrečna Salomonska sodba.) Nemške novine poročajo iz nekega mesta pri Renu sledeče: „Dva lovca, prej prijatelja in tovariša, sta se kregala za lovskega psa, o katerem sta rekla, da je 50 tolarjev vreden; vsak je rekel, da ga je on izučil, da je njegov. Gresta pred sodnika in ta ko ju zasliši, reče jima: „Vstopita se vsak v drug kot sobe, jaz bom pa psa držal v sredi. Ko bom štel: „ena-dve-tri! naj vsak psu zažvižga in jaz ga bom spustil; h kateremu od vaju bode pes skočil, tistega naj bo“. Lovca sta bila oba zadovoljna. Sodnik v sredi psa drži, ko šteje „tri“, žvižgata lovca na vse pretege, on psa izpusti, in pes skoči — skozi odprte duri veu in v divjem diru zbeži. — Lovca pa se tožita zopet od kraja.“

* (Še ená Salomonska modra sodba.) V Illinois v Ameriki se je na železnici nesreča prigodila. En mož je bil ubit, drugemu je eno nogo odtrgala. Udova ubitega in oni enonogi sta železnico tožila za odškodovanje. Sodnik je udovi za izgubljenega moža pridobil 500 tolarjev, onemu, ki je nogo izgubil pa 15000 t. Nevoljna o taki sodbi reče udova sodniku: Ali je to prav, da ta dobi več kot jaz? Ali nij življenje enega moža več vredno, nego samo ena noga? Sodnik odgovori: Žena! ta mož za noben denar ne dobi druge noge. Ti pa dobiš lahko družega moža, ki bo morda še lepši in boljši, kot je nbiti bil.

* (Koliko cesar ali kralj na dan potrebuje.) Car ruski potrebuje vsak dan 25 tisuč tolarjev, turški sultan zapravi vsak dan 19 tisuč tolarjev. Napoleon III. je imel pred Sedansko bitko 12 tisuč tolarjev na dan, Viktor Emanuel, kralj laški, potrosi 8250 tolarjev, nemški cesar 8210, angleška kraljica mora biti zadovoljna s 5250 tolarjev, in tudi avstrijski cesar ne porabi več kakor 16 tisuč goldinarjev na dan.

Tržna poročila.

Iz Dunaja 22. nov. Semenj je bil prav mlačen, posebno pšenica je imela prav lene kupce, tako da se je le z velikim trudom 10 kr. več doseglo. Prodali so pšenice 30000 vaganov. Najboljša je bila po 8 gld. 40 kraje., najslabša po 7 gold. 70 kr. Lepa rež je bila po 5—10 kr. dražja, kakor v zadnjič. Prodalo se je reži blizu 6000 vaganov po 5 gold. 80 kr., do 6 gld. 40 kr. Ječmen se je proti preteklemu tednu za 20 kr. podražil, akoravno so se kupci zelo držali. Prodalo se ga je 17000 vaganov, najlepši po 5 gold. 55 kr., najslabši po 4 gld. 80 kr. Koruze se je precej prodalo, in sicer za 15 kr. boljše cene. Bila je po 4 gld. 60 kr. do 4 gld. 80 kr. Oves je bil po 4—5 kr. dražji, je imel tudi veliko kupcev; plačevali so ga po 2 gld. 8 kr. do 2 gld. 23 kr. Moko so nekateri malini za 15 do 20 kr. višje držali, pa so je prav malo prodali. — Pavola, najlepša je bila po 32 gld. Češplje po 19 gld. Sladkor po 17 do 19 gld.

Iz Pešte 22. nov. Po vsake vrste žitu se je močno popraševalo, in so nekatera žita do srede tedna cene vedno bolj napenjale; potlej se je malo pripeljavalo, tudi malo ponujalo, in za to so tuji kupci odšli; trg je postal mlačen, semenj slabši, in cene so se skoraj pomanjševale. Tudi domači kupci, namreč mlinarji, ki so pšenico plačevali po 5 do 15 kr. dražje, kakor oni teden, so proti koncu odšli. Prodalo se je pšenice 150.000 vaganov. Rež je imela slab semenj ker se je je malo ponujalo; prodalo se je reži samo 10.000 vaganov, po 15 do 25 kr. dražje. Po ječmenu so zelo popraševali, prodalo se ga je 30.000 vaganov, po 15 do 25 kr. dražje, kakor oni teden. Ovsja se je kakik 50.000 vaganov po 5 do 7 kr. dražje prodalo. Koruze se zelo malo pripelje, pa je vsak dan za nekaj krajcarjev dražja; tudi stara se je bila ta teden za 20 kr. podražila. — Fižol je bil colni cent po 5 gl.

do 5 gld. 50 kr., grah po 6 gld. do 6 gld. 25 kr., leča po 5—5 gld., pšeno colni cent 7 gld. 50 kr., proso po 4 gl. 15 kr., konoplje po 3 gld. 35 kr. — Krompir po 2 gld. 25—50 kr. Medu se je 600 centov po 19—21 gld. prodalo, voska 120 centov po 77—78 gld., deteljno seme je bilo od lucerne po 25 do 26 gld., od ruderče po 18—29 gld., češplje so bile po 16 do 20 gld. Ježice najboljše po 14 gld. 50 kr., najslabše po 11 gld., stare po 9.

Tržne cene.

V Ljubljani 26. novembra 1873.

Pšenica 7 gl. — kr.; — rež 4 gl. 80 kr.; — ječmen 4 gld. 10 kr.; — oves 2 gl. 10 kr.; — ajda 4 gl. 20 kr.; — prosó 4 gl. 20 kr.; — korusa 4 gl. 60 kr.; — krompir 2 gl. 20 kr.; — fižol 6 gl. 50 kr. — masla funt — gl. 53 kr.; — mast — gl. 42 kr.; — špeh frišen — gl. 31 kr.; — špeh povejen — gl. 42 kr.; — jajce po 3 kr.; — mleka bokal 10 kr.; govedine funt 26 kr.; — teletine funt 30 kr.; — svinjsko meso, funt 26 kr.; — sena cent 1 gld. — kr.; — slame cent — gl. 75 kr.; — drva trda 8 gld. — kr.; — mehka 5 gl. 50 kr.

V Gradci 22. novembra: Pšenica 8 gld.; 85 kr.; — rež 5 gld. 79 kr.; — oves 2 gld. 15 kr.; — korusa 4 gld. — kr.; — ajda 3 gld. 60 kr.; ječmen 0 gld. — kr.

V Mariboru 22. novembra: Pšenica po 7 gld. 60 kr.; — rež po 4 gld. 70 kr.; — ječmen po 0 gld. — kr.; — oves po 2 gld. 10 kr.; — korusa 4 gld. 60 kr.; — pšeno 6 gld. 40 kr.; — ajda 3 gld. 80 kr.; proso 4 gld. 40 kr.; — krompir 1 gold. 90 kr.

Iz Ptuja 21. novembra: Pšenica 7 gld. — kr.; rež 5 gld. — kr.; ječmen 4 gld. 50 kr.; oves 2 gld. 20 kr.; korusa 4 gld. 30 kr.; ajda 3 gld. 30 kr.; proso 4 gld. — kr.; krompir 1 gld. 80 kr.; seno 1 gld. 90 kr. cent; slama 1 gld. 15 kr.

Loterijske srečke:

V Trstu 22. nov. 43. 13. 86. 45. 59.

En sreberni goldinar velja 1 gold. 6 kr. v bankovcih.

Učni fant,

kmetskega stanu, prijetne postave, se sprejme takoj v mešani trgovini. Uči se 3—4 leta, se mora z vso obleko od doma preskrbljevati in poroštvo od svojih imeti, da je pošten. Natančneje pove ustno

M. Drobnič,

(10—1) trgovec v Selnici na Dravi.